

Радомир Пућник

Редитељ Милован Новчић

Особени редитељски животопис написао је Милован Новчић (1935–2009); рад у професионалним позориштима започео је још пре обављеног дипломског испита, а окончао га је нагло, одлучивши да – из породичних разлога –

Милован Новчић

препусти млађима неизвесност чергарског редитељског деловања и скраси се у Југословенском драмском позоришту као оперативни директор. У временском периоду од 1959/60. до закључно 1971/72. режирао је 35 представа у позориштима пређашње Југославије, почев од Шибеника, преко Приштине и Суботице до Вршца у коме се најдуже задржао и у чијем је Народном позоришту *Сћерија* поставио 22 премијере.

Вршац је Милован Новчић сматрао својим градом; није рођен у Вршцу, али у њему је завршио основну школу и гимназију, у Вршцу је формирана његова приврженост позоришту, а у вршачком позоришту остварио је неколико својих најуспешнијих режија. Из љубави и поштовања према Вршцу, културној традицији овог града и ствараоцима који су је неговали, прихватио се обавезе да буде председник друштва Вршац лепа варош, и неколико година је успешно обављао ову дужност.

Као редитељ, Милован Новчић био је у разноврсним статусима у односу на позориште које га је ангажовало. Добијао је формиране понуде од

театара, најчешће без прилике и могућности да сам предложи дело које би поставио. А када се приволео да постане стални редитељ позоришта у Вршцу, режирао је оне комаде које је затечени ансамбл могао да изведе, а не оне драме које њега као редитеља знатно више креативно провоцирају. Морао је, дакле, да се прилагођава условима које су постављале позоришне управе и да од ограничења (кадровских, техничких, материјалних) ствара предуслове за успешне представе. А када је био на дужности уметничког руководиоца или управника театра у Вршцу, личне редитељске амбиције одлагао је боља времена, стављајући се у службу малом театру у малом граду.

И уз ограничења којима је био спутаван, или упркос њима, Милован Новчић као редитељ, у оствареном опусу показује да су његове стваралачке склоности биле усмерене ка експерименту у позоришту, ка истраживању могућности нових драмских текстова првенствено српских писаца. Трећина његових режија начињена је на праизвођењима, или на комадима који су тек били једном постављени у нашој земљи. Привлачили су га текстови који превазилазе строге оквире реалистичке драме и отварају просторе драме апсурда. За игру у таквим комадима био је примерен сценски израз који се код нас обично назива стилизацијом, а који подразумева глумачки израз са одређеним односом према тексту улоге, најчешће ироничним или гротескним. Прва у низу таквих представа била је управо *Комедија Самјуела Бекета* коју је као дипломски рад поставио у Атељеу 212. “Три глумца, Мирјана Коцић (Прва жена),

Татјана Бељакова (Друга жена) и Слободан Алигрудић (Човек) у режији младог Милована Новчића, настојали су да нађу праве, то ће рећи бешћутне изражаје за Бекетов фосилни свет комичности људских страсти и амбиција”, написао је неприкосновени критичар Политике Ели Финци поводом ове представе. Такав откривалачки приступ другачијем начину мишљења носиле су и Новчићеве поставке комада Милоша Николића (*Киша, Ајен-џај, Фризер ћелаве њевачице*, потписника ових редова (*Баца Ица и њиџова Мица, Климакџеријум*), Александра Поповића (*Бела кафа*), Богдана Чиплића (*Поштарова љубав*), Филипа Давида (*Балада о добрим људима*), Дра-

Милован Новчић

гована Јовановића (*Лейџири*) али и представника пољске драме апсурда, Станислава Мрожека (*Танџо*) и Станислава Гроховјака (*Парџија шаха*). Када спомињемо Мрожека, треба истаћи да је у историји вршачког позоришта ова представа донела највише награда са сусрета војвођанских позоришта – практично све осим за режију! Кусурања жирија ишла су преко леђа редитеља најуспешније представе. Милован Новчић с радошћу је постављао дела савременика, налазећи у њиховим штивима могућност неспутане али контролисане игре. Режирао је и драме Едварда Олбија (*Ко се боји Вирџиније Вулф*), Алана Ејкбона (*Како се узме*) као што је с разлогом прихватио и режија класичних драма: Стриндберга (*Оџац*), Крлеже (*Леда*), Стерије (*Женидба и удадба*), Нушића (*Мисџер долар*).

Редитељски поступак који је Милован Новчић примењивао заснивао се на моделу који је преузео од својих професора на Академији за позориште и филм. Прва фаза предвиђала је рад за столом, анализу текста, говорне радње и утврђивање основних односа међу драмским лицима. Друга фаза доносила је рад у простору, на сцени, са маркираним декором. У овој другој фази рада рађала се редитељска и глумачка креација. Позоришни зналци добро знају да се у овом периоду рада дешавају сукоби на релацији редитељ-глумци, јер глумци траже простор за сопствену наградњу повереног им лика. Код редитеља Милована Новчића тих сукоба није било, јер је он спадао у редитеље “деспоте” који до детаља имају изглед представе у глави. Био је неумољив и строго тражио испуњење

своје идеје представе. Баш као и његов старији колега Јован Путник кад је радио у Вршцу. Због чега су инсистирали на максималном испуњењу сопствених захтева? Због тога што у ансамблу није било – осим неколицине изузетака – глумаца који су кадри да самостално начине креацију; ако немате глумце који ће вас пратити и нудити решења, онда их морате водити за руку. Милован Новчић знао је за ово ограничење и превазилазио га је упорним уливањем своје визије представе у разбарушене глумачке главе.

Прихватајући дужност оперативног директора ЈДП-а, Милован Новчић ипак није сасвим напустио редитељски посао, али га је свео на повремене поставке представа у Вршцу, Панчеву и Лазаревцу. Са аматерима у Лазаревцу начинио је шест представа, у Атељеу младих у Панчеву три, а у Вршцу такође три. Посао првог оперативца ЈДП-а ипак није Новчићу допуштао знатније ангажовање као редитеља. До краја радног века Милован Новчић успешно је организовао рад Југословенског драмског позоришта, посвећујући овоме театру све своје време, стручност и несумњиве организационе способности.

Као редитељ Милован Новчић је своје најзначајније представе остварио у Вршцу. У повести Народног позоришта “Стерија”, остаће, уз Душана Владисављевића, забележен као редитељ с највећим бројем успешних представа и као стваралац који је и својим ванпозоришним радом – као један од оснивача друштва Вршац лепа варош и као страсни шахиста – оставио успомену на највише домете малог позоришта у малом граду.